

LADY
FRANCES
CARFAX-EN
DESAGERPENA

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

ARTHUR CONAN DOYLE

Lady Frances Carfax-en desagerpena

Itzulpena:

Irati Simarro

Zuzenketa:

Deiene Merino de Diego

Maketazioa:

Ametz Ilarduya

—Baina zergatik turkiarra? —galdetu zuen Sherlock Holmes jaunak, nire botak arretaz begiratzuz. Une hartan, kanaberazko bizkarra zuen aulki batean etzanda nengoen, eta nire hanka luzatuek bere arreta piztu zuten.

—Ingelesak —erantzun nuen, harrituta—. Oxford Street-eko Latimer dendan erosi nituen.

Holmesek irribarre egin zuen, pazientzia adieraziz.

—Bainua! —esan zuen—. Bainua! Zergatik bainu turkiar erlaxagarri eta garestia, etxeko bainu arruntaren ordeztu?

—Azken egunotan erreumatikoa eta zaharra sentitu naizelako. Turkiar bainua medikuntzan “aldatzaile” deitzen duguna da: hasiera berri bat, gorputza garbitzeko modu bat.

—Bide batez, Holmes —gehitu nuen—, zalantzarik ez dut nire boten eta turkiar bainuaren arteko lotura zentzua duen edonorentzat nabaria dela; hala ere, eskertuko nizuke azalduko bazenit.

—Arrazoiketa ez da zaila, Watson —esan zuen Holmesek, begirada bihurri batekin—. Goiz honetan taxian¹ norekin joan zinen galdetuko banizu erabiliko nukeen dedukzio bera da erabili beharrekoa.

—Ez dut uste adibide berri batek azalpena ordezkatzeko duenik —esan nuen, erantzun zakarrez.

—Bikain, Watson! Oso protesta duina eta logikoa. Ikus dezagun, zeintzuk ziren puntuak? Azkenarekin has gaitezen: taxia. Ikusten duzu zure berokiaren ezker mahukan eta sorbaldan ziprintinak dituzula. Hansom taxiaren erdian eseri bazina, seguruenik ez zenuke halakorik izango, eta baldin bazenu, simetrikoak lirateke. Beraz, argi dago albo batean eserita zihoazela. Eta, hortaz, argi dago lagun bat zenuela.

—Hori oso nabaria da.

—Oso arrunta, ezta?

—Baina botak eta bainua?

—Berdin-berdin ume-jolasa da. Botak lotzeko ohitura jakin bat duzu. Oraingoan, ordea, begizta landu batez lotuta daudela ikusten dut, eta hori ez da zure ohiko modua. Beraz, kendu egin dituzu. Nork lotu dizkizu? Zapatariak edo bainuetxeko mutilak. Zapataria izatea ez da litekeena, botak ia berriak baitira. Beraz, zer geratzen da? Bainua zentzugabea dirudi, ezta? Baina, hala ere, turkiar bainuak bere helburua bete du.

¹ Taxiak zalgurdiak ziren, ez gaur egun ezagutzen ditugun ibilgailu motordunak.

—Zein da hori?

—Aldaketa behar duzula diozu. Nik proposatzen dizut bat egitea. Zer iruditzen zaizu Lausana, Watson maitea? Lehen mailako txartelak eta gastu guztiak estalita, modu dotorean.

—Oso ondo! Baina zergatik?

Holmes bere besaulkian makurtu zen eta koaderno poltsikotik atera zuen.

—Munduko talde arriskutsuenetako bat —esan zuen— norabiderik gabeko eta lagunik gabeko emakumea da. Gizakirik kaltegarrienetakoa da, eta askotan erabilgarriena, baina besteengan delituak pizten ditu ezinbestean. Babesgabea da. Etengabe mugitzen da. Baliabide nahiko ditu herrialdez herrialde eta hotelez hotel ibiltzeko. Askotan pentsio eta ostatu ezezagunen sare batean galtzen da. Otso artean dabilen arkumea. Desagertzen denean, ia inork ez du faltan botatzen. Oso beldur naiz zerbait txarra gertatu zaiola Lady Frances Carfax-i.

Lasaitu nintzen orokorretik zehatzera egindako jauzi horrekin. Holmesek bere oharrak kontsultatu zituen.

—Lady Frances —jarraitu zuen—, Ruftoneko konde zenaren familiatik bizirik geratzen den bakarra da. Ondasunak gizonezkoentzat izan ziren, gogoratuko duzunez. Baliabide mugatuekin geratu zen, baina Espainiako zilarrezko bitxi zahar oso berezi batzuk eta diamante bitxi ebakidun batzuk zituen, eta haiei oso lotuta zegoen —gehiegi, izan ere, bankuan uzteari uko egiten baitzion eta beti berarekin eramaten baitzituen. Irudi tristea zen: emakume ederra, oraindik adin ertainean, eta hala ere, aldaketa bitxi baten ondorioz, duela hogeitun urte ontzidi oparo bat zena gaur egun hondar bakarra.

—Zer gertatu zaio, orduan?

—Hori da galdera. Bizirik ala hilda dago? Hori da gure arazoa. Ohitura zehatzak dituen emakumea da, eta lau urtez bi astetik behin gutuna idatzi izan dio Miss Dobney-ri, bere andereño zaharrari, gaur egun Camberwellen bizi dena. Bera nirekin harremanetan jarri da. Ia bost aste igaro dira bere berririk izan gabe. Azken gutuna Lausannako Hotel Nationaletik izan zen. Handik joan zen, helbiderik utzi gabe. Familia kezkatu dago, eta oso aberatsak direnez, ez dute dirurik aurreztuko auzia argitzeko.

—Miss Dobney al da informazio-iturri bakarra?

—Badago iturri segurua: bankua. Emakume ezkongabeek bizi egin behar dute, eta haien banku-liburuak eguneroko laburtuak dira. Silvester's bankuan dauka kontua. Kontuak aztertu ditut. Azkenurreko txekuek Lausannako faktura ordaindu zuen, baina handia izan zen, eta dirua eskuan geratuko zitzaion. Orduetik txeke bakarra atera da.

—Nori eta non?

—Marie Devine andereñoari. Montpellier-eko Crédit Lyonnais bankuan kobratu zen, duela hiru aste baino gutxiago. Berrogeita hamar libera.

—Nor da Marie Devine?

—Lady Francesen neskamea. Zergatik ordaindu zion txeke hori, oraindik ez dakigu. Ziur nago, hala ere, zure ikerketek argituko dutela.

—Nire ikerketek?

—Horregatik Lausannara bidaiatu behar duzu. Nik ezin dut Londres utzi, Abrahams zaharra bere bizitzagatik izututa dagoelako. Gainera, printzipioz, hobe dut herrialdea ez uztea. Scotland Yard bakarrik sentitzen da ni gabe. Zoaz, Watson, eta nire aholku xumea behar baduzu, kontinentearekiko haritik erabilgarri izango duzu, gau eta egun.

Bi egun geroago Lausannako Hotel Nationalean nengoen, eta M. Moser kudeatzaileak harrera bikaina egin zidan. Lady Frances hainbat astez egona zen han. Denek estimatzen zuten. Berrogei urte inguru zituen. Oraindik ederra zen, eta gaztetan oso ederra izan zela igartzen zen. Bitxien inguruan ez zekien ezer, baina zerbitzariak ohartu ziren bere gelako kutxa handia beti giltzaz itxita zegoela. Marie Devine ere oso maitatua zen, eta hotel bateko zerbitzari nagusietako batekin ezkondekotan zegoen. Bere helbidea erraz lortu nuen: Rue de Trajan 11, Montpellier.

Hala ere, puntu bat ilun geratzen zen: Bat-batean zergatik alde egin zuen. Lausannan zoriontsu zegoen, eta denboraldia han pasatzeko asmoa zuen. Hala ere, egun bakarreko abisuz alde egin zuen. Jules Vibart zerbitzariak azalpen bakarra eman zuen: gizon altu, ilun eta bizardun baten bisita. Gizon hark berarekin hitz egin zuen, baina hark ez zuen ikusi nahi izan. Handik gutxira, Lady Frances joan egin zen.

Horrela amaitu zen nire ikerketaren lehen kapitulua. Bigarrena Lady Frances Carfax-ek Lausana utzi zuenean bilatu zuen lekuari eskaini nion. Horri buruz sekretu apur bat zegoen, eta horrek baieztatzen zuen norbait bere arrastotik kentzeko asmoz joan zela. Bestela, zergatik ez zuten bere ekipajea Baden-era zuzenean bidali? Bai bera bai bere maletak bide bihurri batetik iritsi ziren Rhin aldeko bainuetxera. Hori jakin nuen Cook-en tokiko bulegoko arduradunarengandik. Beraz, Baden-era jo nuen, aurretik Holmesi nire jardueren berri bidalita eta haren erantzun gisa zorion erdi txantxazko telegrama bat jasota.

Badenen arrastoa jarraitzea ez zen zaila izan. Lady Frances Englischer Hof hotelean egon zen hamabost egunez. Han, Dr. Shlessinger eta bere emaztea ezagutu zituen, Hego Amerikako misiolariak. Emakume bakarti askoren moduan, Lady Francesek erlijioan aurkitzen zuen bere kontsolamendua. Shlessinger doktoarearen nortasun bereziak, bere dedikazio osoak eta bere eginkizun apostolikoetan harrapatutako gaixotasun batetik sendatzen egoteak eragin handia izan zuten harengan. Lady Francesek lagundu zion emazteari “santu” sendatzen ari zen hura

zaintzen. Eguna terraza batean etzanda pasatzen zuen, alde bietan emakume bana zuela. Lurralde Santuaren mapa bat prestatzen ari zen, Midianiten erreinuari buruzko monografia batekin.

Azkenean, osasuna hobetu ondoren, Londresera itzuli ziren, eta Lady Frances haiekin abiatu zen. Hori duela hiru aste izan zen, eta ordutik ez zen berririk izan. Neskameari dagokionez, Marie-k egun batzuk lehenago alde egin zuen, negarrez, zerbitzua betiko uzten zuela esanez. Shlessinger doktoreak talde osoaren gastuak ordaindu zituen alde egin aurretik.

—Bide batez —esan zuen ostalariak—, ez zara Lady Francesen berri galdetzen duen bakarra. Duela astebete inguru beste gizon bat ere izan genuen hemen.

—Izena eman al zuen? —galdetu nuen.

—Ez, baina ingelesa zen, nahiz eta arraroa.

—Basatia? —esan nuen.

—Hori da deskribapen egokia. Gizon handia, bizarduna, eguzkiak erretakoa. Nekazari-ostatua egokiagoa izango luke luxuzko hotel bat baino. Gizon gogorra eta arriskutsua.

Misterioa pixkanaka argitzen hasi zen. Emakume zintzo eta errukitsu hau leku batetik bestera jazarria zen. Beldur zion, bestela ez zuen Lausana utziko. Gizonak jarraitu zion. Lehenago edo geroago harrapatuko zuen. Jada harrapatu al zuen? Hori al zen isiltasunaren arrazoia? Zer helburu ilun zegoen jazarpen horren atzean?

Holmesi idatzi nion nire aurrerapenak azalduz. Erantzunez, telegrama bat jaso nuen Shlessinger doktorearen ezker belarriaren deskribapena eskatuz. Txantxatzen hartu nuen eta ez nion kasurik egin. Ordura arte Montpellier-era iritsia nintzen Marie neskamea aurkitzeko.

Erraz aurkitu nuen. Emakume leiala zen, eta bakarrik utzi zuen bere anderea esku onetan zegoela uste zuelako eta ezkontza hurbilak banaketa saihestezina egiten zuelako. Baden-en egonaldian Lady Frances pixka bat suminkor egon zen berarekin, eta horrek banaketa erraztu zuen. Opari gisa berrogeita hamar libera eman zizkion.

Marie-k ere susmo handia zuen gizon ezezagunaz. Bere begiekin ikusi zuen nola heldu zion eskumuturretik indarrez. Gizon beldurgarria zen. Bere ustez, haren beldurragatik joan zen Lady Frances Shlessingerrekin Londresera. Andereak beti tentsioan bizi zela sumatzen zuen.

Kontatzen ari zela, bat-batean altxatu eta oihukatu zuen:

—Begira! Gaizkilea oraindik atzetik dabil!

Leihotik gizon handi eta beltzarana ikusi nuen, kalean zehar zenbakiak begiratu. Ni bezala, neskamearen bila zebilen. Berehala irten eta aurre egin nion.

—Ingelesa zara —esan nion.

—Eta zer? —erantzun zuen haserre.

—Zein da zure izena?

—Ez dizut esango.

—Non dago Lady Frances Carfax? Zer egin duzu berarekin?

Gizonak amorruez egin zuen eraso. Lepotik heldu zidan, ia itota utziz, baina frantziar langile batek makilarekin jo eta askatu ninduen. Gizonak alde egin zuen, eta ni salbatzailea eskertzera itzuli nintzen.

—Bai, Watson —esan zuen—, ederki nahastu duzu dena!

Sherlock Holmes zen.

Ordubete geroago nire hotel-gelan eserita zegoen, bere azalpen sinplearekin: Londresetik alde egiteko aukera izan zuenean, nire aurretik jartzea erabaki zuen, langilez mozarrotuta.

—Bikaina izan da ikertu duzun modua—esan zuen ironiaz—: alarma sortu duzu nonahi eta ez duzu ezer aurkitu.

—Agian zuk ez zenuke hobeto egingo —esan nuen.

—Ez dago zalantzarik-. Hona hemen Philip Green jauna, gure laguna.

Orduan sartu zen kalean eraso egin zidan gizona bera. Barkamena eskatu zidan, eta azaldu zuen Lady Frances maite zuela eta haren bila zebilela.

Holmesek serio erantzun zuen:

—Hori da guk ere jakin nahi duguna.

Handik gutxira Londresera itzuli ginen. Han, Holmesek egia azaldu zidan: Shlessinger ez zen misiolari bat, baizik eta iruzurgile arriskutsu bat, "Holy Peters" izeneko, emakume bakartiak engainatzen espezializatua. Bere emaztea ere konplizea zen.

—Emakumea haien esku dago —esan zuen—. Litekeena da jada hilda egotea.

Poliziak eta Holmesen sareak ez zuten ezer lortu. Arrastorik ez. Azkenean, aste baten ondoren, argi-izpi bat: Lady Francesen bitxi bat bahitura batean saldu zuten. Saltzailea Shlessinger bera zen.

Philip Green desesperatuta zegoen.

—Zer egin dezaket?

—Dendan itxaron —esan zuen Holmesek—. Berriro etorriko da.

Hirugarren egunean, Green korrika etorri zen:

—Badugu!

Shlessingerren emaztea jarraitu zuen Brixtongo etxe batera. Han... hilkutxa bat eraman zuten barrura.

Holmesen aurpegia gogortu zen.

—Berehala joan behar dugu.

Gurdian zihoazela, azaldu zuen:

—Emakumea Londresera erakarri dute, neskametik bereiztu, etxe batean giltzapetu eta bitxiak lapurtu. Orain saltzen hasi dira. Baina askatzen badute, salatuko ditu. Beraz... ezin dute askatu.

Eta ondorioa hotza izan zen:

—Hilketa da haien irtenbide bakarra.

—Oso argia dirudi —esan nuen.

—Orain beste arrazoibide-ildo bat hartuko dugu. Bi pentsamendu-kate jarraitzen dituzunean, Watson, biek bat egiten duten punturen bat aurkituko duzu, egiarengana hurbiltzen dena. Oraingoan ez gara emakumetik abiatuko, baizik eta hilkutxatik, eta atzerantz egingo dugu arrazoiketa. Gertaera horrek ia zalantzarik gabe frogatzen du emakumea hilda dagoela. Era berean, badirudi hileta arrunta izan behar dela, mediku-agiria eta baimen ofiziala barne. Nabarmen eraila izan balitz, lorategiko zulo batean lurperatuko zuketena. Baina hemen dena da agerikoa eta arauzkoa. Zer esan nahi du horrek? Seguru asko modu batean hil dutela medikua engainatzeko eta heriotza naturala simulatuz—pozoitzea, agian. Hala ere, arraroa da mediku bati hurbiltzen uztea, konplizea ez bada, eta hori ez dirudi sinesgarria.

—Mediku-agiria faltsutu ote dute?

—Arriskutsua, Watson, oso arriskutsua. Ez, ez dut uste. Gelditu, gidaria! Hori hilkutxagilearena izango da, bahitura-denda pasa berri dugu. Sartuko zinateke, Watson? Zure itxurak konfiantza ematen du. Galdetu bihar Poultney Square-ko hileta zein ordutan den.

Dendako emakumeak berehala erantzun zidan: goizeko zortzietan.

—Ikusten duzu, Watson, misterioarik ez; dena agerian! Formaltasun legalak bete dituzte, eta uste dute ez dutela beldurrik. Orain ez dago beste biderik: eraso zuzena. Armatuta al zaude?

—Makila daukat.

—Nahikoa izango da. “Hiru aldiz armatua dago bere kausa zuzena duena.” Ezin dugu poliziaren zain egon. Zatoz, Watson, zortearekin jolastuko dugu berriro.

Holmesek atea gogor jo zuen Poultney Square-ko etxe ilun handi batean. Berehala ireki zen, eta emakume altu baten silueta agertu zen.

—Zer nahi duzue? —galdetu zuen zorrotz.

—Shlessinger doktoarearekin hitz egin nahi dut —esan zuen Holmesek.

—Hemen ez dago halakorik —erantzun zuen, atea ixteko saiatuz, baina Holmesek oinarekin trabatu zuen.

—Orduan hemen bizi den gizona ikusi nahi dut —esan zuen irmo.

Emakumeak zalantza egin, eta barrura sartzen utzi gintuen.

—Nire senarra ez da inoren beldur —esan zuen.

Eserleku-gelara eraman gintuen. Handik gutxira, gizon handi bat sartu zen: burusoila, aurpegi gorrixka eta irribarre faltsua.

—Akats bat dago, jaunak —esan zuen goxo—. Agian oker zaudete.

—Ez dugu denborarik galtzeko —esan zuen Holmesek—. Zu Henry Peters zara, Adelaidekoa, lehen Shlessinger doktorea.

Gizona harritu zen, baina laster bere burua berreskuratu zuen.

—Zer nahi duzu?

—Lady Frances Carfax non dagoen jakin.

—Nik ere jakin nahiko nuke —erantzun zuen hotz—. Zor bat utzi dit eta bitxi zahar batzuk besterik ez.

—Aurkitu egingo dut —esan zuen Holmesek—. Etxe hau miatuko dut.

—Non duzu agindua?

Holmesek pistola pixka bat atera zuen.

—Hau nahikoa da momentuz.

—Lapurrak zarete!

—Hala deitu gaitzakezu —esan zuen Holmesek lasai.

Gizonak polizia deitu zuen, baina Holmesek azkar ekin zuen.

—Non dago hilkutxa?

—Barruan dago, gorpu batekin.

—Ikusi behar dut.

Holmesek bultzada batez pasatu, eta jangelara sartu ginen. Mahai gainean hilkutxa zegoen. Ireki genuen. Barruan... emakume zahar eta zimel bat zegoen.

—Eskerrak Jainkoari! —esan zuen Holmesek—. Ez da bera.

Peters-ek barre egin zuen:

—Emakume zahar bat besterik ez. Zahartzaroagatik hil da.

Holmesek, hala ere, etxea miatu nahi zuen, baina polizia iritsi zen eta alde egitera behartu gintuzten.

Kalean, Holmes lasai zegoen, baina ni amorruz.

—Agindua lortuko dugu —esan zuen.

Gaua igaro genuen zain. Goizean, Holmes bat-batean etorri zitzaidan:

—Zortzietan hileta! Azkar! Berandu gabiltza!

Taxi batean abiatu ginen. Zortziak jotzean iritsi ginen. Hilkutxa ateratzera zihoazen.

—Gelditu! —oihukatu zuen Holmesek—. Itzuli barrura!

Bere autoritateak eragina izan zuen. Hilkutxa barrura eramane zuten berriro.

—Azkar, Watson!

Torlojuak kendu genituen. Barrutik kloroformo usain itogarria atera zen. Barruan emakume bat zegoen, kotoiz inguratua. Holmesek kendu, eta aurpegia agerian utzi zuen:

Lady Frances zen.

—Bizirik al dago? —galdetu zuen.

la hilda zegoen, baina arnasketa artifizialarekin eta medikuntzaren baliabideekin, pixkanaka bizitza itzuli zen.

—Hemen dator Lestrade —esan zuen Holmesek—, baina txoriak ihes egin dute.

Eta Philip Green sartu zen, emakumea zaintzera.

—Hobe da berehala eramatea —esan zuen Holmesek—. Hileta, berriz, aurrera joan dadila emakume zaharrarekin.

Arratsaldean, Holmesek esan zidan:

—Gertaera hau nire akatsen adibide gisa bakarrik sar daiteke. Baina garrantzitsuena da akatsak aitortu eta zuzentzea. Giltza hiletagilearen emaztearen esaldia izan zen: “Ezohikoa izan da”. Hilketxa berezia zen. Zergatik? Bi gorputzentzako. Biak batera lurperatzeko. Lady Frances bizirik lurperatuko zuten.

—Gure aukera bakarra hilketxa gelditzea zen.

Eta amaitu zuen:

—Plan bikaina zen, Watson. Ez dut halakorik inoiz ikusi krimenen historian.

Hona hemen istorioaren amaiera, Lady Frances Carfaxen kasua argitzen duen zati zirraragarria, euskara batura itzulita:

Emakumeak zalantza egin zuen. Gero, atea zabaldu zuen. —Tira, sartu! —esan zuen—. Nire senarrak ez dio beldurrik munduko inori aurpegi emateari. —Atea gure atzetik itxi eta atariaren eskuinaldean zegoen egongela batera eramán gintuen, gasa piztuz gu bakarrik utzi aurretik. —Peters jauna berehala izango da zuekin —esan zuen.

Haren hitzak egiazkoak izan ziren erabat; izan ere, aurkitu ginen gela hautsez bete eta sitsak jandakoari begiratu bat emateko astirik ez genuen izan, atea ireki eta gizon handi, bizarra moztuta eta koro-soil bat gelara arin sartu aurretik. Aurpegi gorri eta handia zuen, masaileko mamia zintzilik, eta itxurazko onginahi aire bat, aho krudel eta zital batek deuseztatzen zuena.

—Akatsen bat egongo da hemen, jaunak —esan zuen ahots gantzatsu eta dena errazteko horietako batez—. Norabide okerra eman dizuetela uste dut. Agian kalean beherago saiatzen bazarete...

—Nahikoa da; ez dugu astirik galtzeko —esan zuen nire lagunak tinko—. Henry Peters zara, Adelaidekoa, lehen Shlessinger doktore agurgarria, Badenekoa eta Hego Amerikakoa. Nire izena Sherlock Holmes dela bezain ziur nago horretaz.

Peters, hemendik aurrera deituko diodan bezala, asaldatu egin zen eta bere jazartzaile ikaragarriari begiratu zion. —Zure izenak ez nau beldurtzen, Holmes jauna —esan zuen hotz—. Gizon baten kontzientzia lasai dagoenean, ezin duzu urduritu. Zer nahi duzu nire etxean?

—Jakin nahi dut zer egin duzun Lady Frances Carfaxekin, Badendik zurekin ekarri zenuen andrearekin.

—Pozik jakingo nuke nik ere dama hori non dagoen —erantzun zuen Petersek hotz—. Ehun libera inguruko zorra du nirekin, eta ordain gisa tratulari batek begiratu ere egingo ez liekeen pare bat zintzilikario kaskar besterik ez ditut. Peters andreari eta niri Badenen lotu zitzaigun —egia da beste izen bat erabiltzen ari nintzela orduan— eta gurekin jarraitu zuen Londresera etorri ginen arte. Nik ordaindu nion hotela eta txartela. Behin Londresen, ihes egin zigun eta, esan bezala, moda-kanpoko bitxi horiek utzi zizkigun zorrak ordaintzeko. Aurkitu ezazu zuk, Holmes jauna, eta zure zordun izango naiz.

—Aurkitzeko asmoa dut —esan zuen Sherlock Holmesek—. Etxe hau arakatuko dut aurkitu arte.

—Non duzu bermea?

Holmesek errebolber bat atera zuen erdi-erdiz poltsikotik. —Honek balio beharko du hobe bat iritsi arte.

—Baina, arrunt lapur bat zara!

—Hala deskribatu nazakezu —esan zuen Holmesek alai—. Nire laguna ere gaizkile arriskutsua da. Eta biok batera zure etxea arakatuko dugu.

Gure aurkariak atea ireki zuen. —Ekarri poliziakide bat, Annie! —esan zuen. Emakumezkoen gonon hotsa entzun zen pasilloan barrena, eta atariko atea ireki eta itxi egin zen.

—Gure denbora mugatua da, Watson —esan zuen Holmesek—. Gu gelditzen saiatzen bazara, Peters, min hartuko duzu ziurrenik. Non dago zure etxean sartu duten hilkutxa hori?

—Zer nahi duzu hilkutxa horrekin? Erabiltzen ari da. Gorpu bat dago barruan.

—Gorpua ikusi behar dut.

—Inoiz ez nire baimenarekin.

—Bada, baimenik gabe.

Mugimendu azkar batekin, Holmesek alboratu egin zuen gizon hori eta atarian sartu zen. Erdi irekita zegoen ate bat genuen aurrean. Sartu egin ginen. Jangela zen. Mahaiaren gainean, erdi piztuta zegoen lanpara baten azpian, hilkutxa zegoen. Holmesek gasa piztu eta estalkia altxatu zuen. Hilkutxaren hondoan, irudi argaldu bat zegoen. Argiak aurpegi zahar eta zimeldu baten gainean jotzen zuen. Inolako krudeltasun, gose edo gaixotasun bidez, hondakin nekatu hori ezin zen Lady Frances ederra izan. Holmesen aurpegiak harridura erakutsi zuen, baina baita arindua ere.

—Eskerrak Jainkoari! —xuxurlatu zuen—. Beste norbait da.

—Ah, oraingoan hanka-sartze galanta egin duzu, Sherlock Holmes jauna —esan zuen Petersek, gelara jarraitu zigun bitartean.

—Nor da emakume hila?

—Bada, benetan jakin behar baduzu, nire emaztearen inude zaharra da, Rose Spender izenekoa, Brixtoneko erruki-etxeko erizaintzan aurkitu genuena. Hona ekarri genuen, Firbank Villaseko 13. zenbakiko Horsom doktoareari deitu genion —hartu helbidea, Holmes jauna— eta behar bezala zaindu genuen, kristau onen moduan. Hirugarren egunean hil zen —ziurtagiriak dio zahartasunagatik dela—, baina hori doktoarearen iritzia besterik ez da, eta zuk, noski, hobeto dakizu. Kennington Roadeko Stimson eta Konpainiari eskatu genion hileta, eta bihar goizeko zortzietan lurperatuko dute. Akatsik aurkitzen diozu horri, Holmes jauna? Hanka-sartze inozoa egin duzu, eta hobe duzu onartzea. Zerbait emango nuke estalki hori kendu eta Lady Frances Carfax ikusteko zain zeundenean jarri zaizun aurpegi harriria argazki batean izateagatik, laurogeita hamar urteko emakume gaixo bat besterik aurkitu ez duzunean.

Holmesen aurpegiera beti bezain geldoa zen aurkariaren iseken aurrean, baina itxitako eskuek bere haserre sakona salatzen zuten.

—Zure etxea arakatuko dut —esan zuen.

—Hala uste duzu! —oihukatu zuen Petersek, pasilloan emakume baten ahotsa eta pauso astunak entzuten ziren bitartean—. Laster ikusiko dugu hori. Hemendik, agenteak, mesedez. Gizon hauek indarrez sartu dira nire etxean eta ezin ditut bidali. Lagundu nazazue kanporatzen.

Sargento bat eta polizia bat agertu ziren atean. Holmesek bere txartela atera zuen. —Hau da nire izena eta helbidea. Hau nire laguna da, Watson doktorea.

—Jainkoak bedeinka zaitzala, jauna, oso ondo ezagutzen zaitugu —esan zuen sargentoak—, baina ezin zara hemen geratu bermerik gabe.

—Jakina ezetz. Ondo ulertzen dut.

—Atxilotu ezazue! —oihukatu zuen Petersek.

—Badakigu non aurkitu gizon hau behar izanez gero —esan zuen sargentoak maiestatetsu—, baina joan egin beharko duzue, Holmes jauna.

—Bai, Watson, joan egin beharko dugu.

Minutu bat geroago kalean ginen berriro. Holmes beti bezain hotz zegoen, baina ni haserrez eta apalkuntzaz sutan nengoen. Sargentoak jarraitu egin zigun. —Sentitzen dut, Holmes jauna, baina legea horrela da. —Hain zuzen ere, sargento, ezin zenuen beste era batera jokatu. —

Suposatzen dut arrazoi on bat izango zenuela hor egoteko. Zerbait egin badezaket... —Dama bat desagertu da, sargento, eta etxe horretan dagoela uste dugu. Bermea berehala iristea espero dut. —Orduan begiz joko ditut, Holmes jauna. Zerbait gertatzen bada, ziur egon jakinaraziko dizudala.

Gaueko bederatziak besterik ez ziren, eta berehala ekin genion aztarnari. Lehenik Brixtoneko erruki-etxera joan ginen kalesan; han egia zela ikusi genuen: bikote karitatezko bat joan zen duela egun batzuk, emakume zahar eta ezindu bat haien zerbitzari ohia zela esan zuten, eta haiekin eramateko baimena lortu zuten. Ez zuen harridurarik sortu harrezkero hil izanak.

Medikua izan zen hurrengo helburua. Deitu egin zioten, emakumea zahartasun hutsez hiltzen ari zela ikusi zuen, hiltzen ikusi zuen eta ziurtagiria behar bezala sinatu zuen. —Ziurtatzen dizut dena normala izan zela eta ez zegoela gauza ilunetarako tokirik —esan zuen. Etxean ez zuen ezer susmagarririk ikusi, haien mailako jendearentzat zerbitzaririk ez izatea bitxia zela izan ezik. Horraino iritsi zen doktorea. Azkenik, Scotland Yardera joan ginen. Izapide zailtasunak egon ziren bermearekin. Atzerapena saihestezina zen. Epailearen sinadura agian ez zen biharamun goizera arte lortuko. Holmes bederatziak aldera joaten bazen, Lestradorekin joan zitekeen betearaztera. Hala amaitu zen eguna, gauerdian gure lagun sargentoak deitu zigun arte, etxe ilun handi hartako leihoetan han-hemenka argi-dirdirak ikusi zituela esateko, baina inor ez zela irten eta inor ez zela sartu. Pazientzia eskatu eta biharamunera arte itxaron besterik ezin genuen egin.

Sherlock Holmes urduriegi zegoen hitz egiteko eta nekatuegi lo egiteko. Pipatzen utzi nuen, kopeta iluna zimurtuta eta behatz luze eta urduriekin aulkiaren besoetan kolpeka, misterioaren konponbide guztiak buruan bueltaka zituen bitartean. Gauean zehar hainbat aldiz entzun nuen etxetik barrena oinez. Azkenik, goizean deitu ninduten bezain laster, nire gelara sartu zen. Bata jantzita zuen, baina bere aurpegi zurbil eta begi-zuloek gaua lo egin gabe igaro zuela esaten zidaten.

—Zer ordutan zen hileta? Zortzietan, ezta? —galdetu zuen grinatsu—. Bada, zazpiak eta hogei dira orain. Jainko maitea, Watson, non ote ditut Jainkoak emandako garunak? Azkar, gizon, azkar! Bizitza edo heriotza da kontua; ehun aukera heriotzaren alde eta bat bakarra bizitzaren alde. Ez diot nire buruari inoiz barkatuko, inoiz ez, berandu iristen bagara!

Ez ziren bost minutu igaro Baker Streetetik behera kalesan hegan gindoazenerako. Hala ere, zortziak laurden gutxi ziren Big Benen aurretik pasatzean, eta zortziak jo zituen Brixton Roadetik abiada bizian gindoazela. Baina beste batzuk ere berandu zebiltzan gurekin batera. Ordua pasata hamar minutu zirenean, hileta-kotxea oraindik etxearen atean zegoen, eta gure zaldi apar-tsua gelditu zenean, hiru gizonak heldutako hilkutxa atarian agertu zen. Holmesek aurrera egin zuen eta bidea moztu zien.

—Eraman atzera! —oihukatu zuen, aurrekoaren bularrean eskua jarriz—. Eraman atzera oraintxe bertan!

—Zer arraio ari zara? Berrero galdetzen dizut, non dago zure bermea? —oihukatu zuen Peters haserrearekin, bere aurpegi gorri handia hilkutxaren beste aldetik agertzen zela.

—Bermea bidean da. Hilkutxa etxean geratuko da iritsi arte.

Holmesen ahotsaren agintaritzak eragina izan zuen gizonengan. Peters bat-batean etxe barruan desagertu zen, eta haiek agindu berriak bete zituzten. —Azkar, Watson, azkar! Hemen dago bihurkin bat! —oihukatu zuen hilkutxa mahai gainean jarri zutenean—. Tira, lagun, hona bat zuretzat! Soberano bat minutu batean estalkia kentzen baduzu! Ez egin galderarik; ekin lanari! Hori da! Beste bat! Eta beste bat! Orain, denok batera! Ematen ari da! Ematen ari da! Ah, lortu dugu azkenean.

Ahalegin bateratu batekin hilkutxaren estalkia erauzi genuen. Hori egitean, kloroformo usain zorabiagarri eta itogarria atera zen barrutik. Gorpu bat zegoen barruan, burua kotoiz inguratuta, narkotikoan blai. Holmesek kendu egin zuen eta adin ertaineko emakume eder eta espiritual baten aurpegi estatueskoa agertu zen. Une batean, besoarekin heldu eta esertzeko jarrera eman zion.

—Joan al da, Watson? Geratzen al da txinpartarik? Seguru ez garela berandu iritsi!

Ordu erdiz, berandu ginela zirudien. Itotzeagatik eta kloroformoaren ke pozoitsuengatik, Lady Francesek muga gainditu zuela ematen zuen. Eta gero, azkenean, arnasketa artifizialarekin, eter-injekzioekin eta zientziak iradoki zezakeen tresna guztiekin, bizitza dirdira bat, betazalen mugimendu bat, ispiluan lauso bat agertu zen: bizitza poliki itzultzen ari zen. Kalesa bat iritsi zen, eta Holmesek, pertsiana baztertuz, kanpora begiratu zuen. —Hemen da Lestrade bere bermearekin —esan zuen—. Hegaztiekin ihes egin dutela ikusiko du. Eta hemen —gehitu zuen pasilloan pauso astun bat entzun zenean—, guk baino eskubide handiagoa duen norbait dama hau zaintzeko. Egun on, Green jauna; uste dut Lady Frances zenbat eta lehenago mugitu, hobe. Bitartean, hileta aurrera joan daiteke, eta hilkutxa horretan oraindik dagoen emakume zahar gaixoa bere azken pausora joan daiteke bakarrik.

—Kasu hau zure kroniketan gehitu nahi baduzu, nire Watson maitea —esan zuen Holmesek iluntzean—, gogo ondoen orekatuak ere izan ditzakeen eklipse horietako baten adibide gisa bakarrik izan daiteke. Horrelako hanka-sartzeak hilkor guztienak dira, eta handiena da horiek ezagutu eta konpontzen dakiena. Meritu horretatik zati bat nirea dela esan dezaket, agian. Nire gaua aztarna batek, esaldi bitxi batek, behaketa bitxi batek asaldatu zuen; arreta eman zidan baina azkarregi baztertu nuen. Gero, bat-batean, goizeko argiarekin, hitzak itzuli zitzaizkidan. Hileta-etxekeko emakumearen oharra zen, Philip Greenek kontatu ziguna. Hark esan zuen: «Lehenago egon beharko luke hor. Gehiago kostatu da, ezohikoa delako». Hilkutxari buruz ari zen. Ez zen ohikoa. Horrek esan nahi zuen neurri berezi batekin eginga zela. Baina zergatik? Zergatik? Orduan, une batean, albo sakonak gogoratu nituen, eta hondoan zegoen irudi txiki eta ahula. Zergatik hain hilkutxa handia hain gorputz txikiarentzat? Beste gorputz batentzako tokia uzteko. Biak ziurtagiri beraren azpian lurperatuko zituzten. Dena hain argi zegoen, nire

ikusmena lausotu ez balitz. Zortzietan Lady Frances lurperatuko zuten. Gure aukera bakarra hilkutxa etxetik irten aurretik gelditzea zen.

—Aukera desesperatua zen bizirik aurkitzeko, baina aukera bat zen, emaitzak erakutsi duen bezala. Jende horrek, nik dakidala, ez zuen inoiz erailketarik egin. Agian beldurra izan zioten indarkeria zuzenari azken unean. Lurperatu zezaketen nola hil zen erakusten zuen arrastorik gabe, eta desobiratu arren, aukera bat zuten. Pentsamendu horiek nagusitzea espero nuen. Egoera ondo berreraiki dezakezu. Goiko solairuko zulo beldurgarri hori ikusi zenuen, dama gaixoa hainbeste denboran edukitakoa. Barruan sartu, kloroformoarekin menderatu, behera jaitsi, gehiago bota zioten hilkutxan ez zela esnatuko ziurtatzeko, eta estalkia torloju bidez itxi zuten. Tresna burutsua, Watson. Berria da niretzat krimenaren kroniketan. Gure misiolari ohiek Lestraden atzaparretatik ihes egiten badute, haien etorkizuneko ibilbidean gertaera bikainak entzutea espero dut.